# Finansutskottets betänkande 1986/87:24

om sparande (prop. 1986/87:100 bil. 9, punkt F 7 och 1986/87:150 bil. 3, punkt 5)

FiU
1986/87:24

## Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i betänkandet förslaget att en extra insättning om 5 000 kr. skall få göras i *allemanssparandet* under första kvartalet 1988 och att taket för den totala nettoinsättningen i allemanssparandet höjs från 50 000 kr. till 60 000 kr. I en gemensam reservation från moderata samlingspartiet och folkpartiet förordas att extra insättningar skall medges endast för allemansfondsparandet, dvs. för sparande i aktier.

I kompletteringspropositionen föreslås också att en extra insättning om 5 000 kr. skall få göras i *vinstsparandet* under sista kvartalet 1987. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner förslaget.

I betänkandet avstyrks ett antal motioner som kräver att *spardelegationen* skall upphöra med sin verksamhet. Utskottet anför vissa synpunkter på verksamheten och tillstyrker propositionens förslag till medelstilldelning, 36 milj. kr.

Utskottet behandlar dessutom närmare 30 motioner från allmänna motionstiden med krav på olika *åtgärder för att stimulera hushållens sparande*. Yrkanden om sparmål, bosättningslån och olika sparformer som aktiesparande, bosparande, privata investeringskonton behandlas i betänkandet. Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet. Till betänkandet har i dessa frågor fogats 15 reservationer och 2 särskilda yttranden.

## Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

*dels* proposition 1986/87:100 bilaga 9 Finansdepartementet, i vad avser punkt F 7 Sparfrämjande åtgärder,

*dels* proposition 1986/87:150 bilaga 3 Finansdepartementet, i vad avser punkt 5 Sparfrågor,

*dels* de under allmänna motionstiden väckta motionerna:

1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c), i vad avser yrkande 6,

1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c), i vad avser yrkande 9,

1986/87:Fi419 av Anne Wibble m.fl. (fp), i vad avser yrkande 3,

1986/87:Fi701 av Nils T Svensson och Maj-Lis Lööw (s),



1 *Riksdagen 1986/87. 5 saml. Nr 24*

*Rättelse:* S. 30 vid res. 5 (m) Ändrat till (m, fp)

1986/87:Fi702 av Gunnar Ström och Helge Hagberg (s),

1986/87:Fi703 av Stig Josefson m.fl. (c),

1986/87:Fi704 av Nic Grönvall (m),

1986/87:Fi705 av Jan Sandberg (m),

1986/87:Fi706 av Agne Hansson och Nils G. Åsling (c),

1986/87:Fi707 av Lars Tobisson m.fl. (m),

1986/87:Fi708 av Anne Wibble m.fl. (fp),

1986/87:Fi709 av Ivar Franzén och Kjell A. Mattsson (c),

1986/87:Fi710 av Margit Gennser m.fl. (m, fp, c),

1986/87:Fi711 av Rolf Dahlberg m.fl. (m),

1986/87:Fi712 av Gudrun Norberg (fp),

1986/87:Fi713 av Gunnar Björck i Värmdö (m),

1986/87:Fi715 av Erling Bager m.fl. (fp),

1986/87:Fi716 av Alf Svensson (c), i vad avser yrkande 1,

1986/87:Sf114 av Carl Bildt m.fl. (m), i vad avser yrkande 3,

1986/87:Sf115 av Stig Josefson m.fl. (c), i vad avser yrkande 2,

1986/87:Bo112 av Karin Söder m.fl. (c), i vad avser yrkande 4,

1986/87:Bo129 av Erling Bager m.fl. (fp), i vad avser yrkande 5,

1986/87:Bo131 av Alf Svensson (c), i vad avser yrkande 4,

1986/87:Bo132 av Olof Johansson m.fl. (c), i vad avser yrkande 7,

*dels* de med anledning av proposition 1986/87:150 bilaga 3 väckta motionerna

1986/87:Fi112 av Carl Bildt m.fl. (m), i vad avser yrkandena 10 och 18,

1986/87:Fi113 av Olof Johansson m.fl. (c), i vad avser yrkande 10,

1986/87:Fi114 av Bengt Westerberg m.fl. (fp), i vad avser yrkande 11,

1986/87:Fi115 av Alf Svensson (c), i vad avser yrkande 8.

## Propositionerna

I *proposition 100 bilaga 9* (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Bengt K. Å. Johansson – under punkt F 7 (s. 109–110) föreslagit riksdagen att till Sparfrämjande åtgärder för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.

I *proposition 150 bilaga 3* (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Bengt K.Å. Johansson – under punkt 5 (s. 30–32) föreslagit riksdagen att

1. anta förslaget om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande,
2. godkänna vad som förordats i propositionen om vinstsparandet.

## 4 Förslag till
## Lag om ändring i lagen (1983: 890) om allemanssparande

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1983: 890) om allemanssparande[1] skall ha följande lydelse.

| *Nuvarande lydelse* | *Föreslagen lydelse* |
|---|---|
| 4 §[2] | |
| Varje sparare får sätta in högst 800 kronor i månaden i allemanssparandet. | |
| Under *andra* kvartalet år *1987* får en sparare, utöver insättningar enligt första stycket, sätta in sammanlagt högst 5 000 kronor i allemanssparandet. | Under *första* kvartalet år *1988* får en sparare, utöver insättningar enligt första stycket, sätta in sammanlagt högst 5 000 kronor i allemanssparandet. |
| Spararens insättningar, i förekommande fall minskade med uttag, får sammanlagt inte överstiga *50 000* kronor. | Spararens insättningar, i förekommande fall minskade med uttag, får sammanlagt inte överstiga *60 000* kronor. |

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lagen omtryckt 1986: 522.
[2] Senaste lydelse 1987: 90.

## Allemanssparandet

1986/87:Fi112 av Carl Bildt m.fl. (m), vari hemställs

10. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparandet beslutar att extra insättning om 5 000 kr. på allemansfondssparandet får göras under första kvartalet 1988 och att taket för den totala nettoinsättningen höjs till 60 000 kr. inom allemanssparandet,

1986/87:Fi114 av Bengt Westerberg m.fl. (fp), vari hemställs

11. att riksdagen beslutar anta förslaget till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande med den ändringen att i 4 § 2 stycket ordet "allemanssparandet" ersätts med ordet "allemansfondsparandet",

## Sparfrämjande åtgärder

1986/87:Fi112 av Carl Bildt m.fl. (m), vari hemställs

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att spardelegationen bör läggas ner.

1986/87:Fi113 av Olof Johansson m.fl. (c), vari hemställs

10. att riksdagen beslutar godkänna vad som i motionen anförts angående sparandeutredning.

1986/87:Fi228 av Olof Johansson m.fl. (c), vari hemställs

9. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Sparfrämjande åtgärder för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.

1986/87:Fi419 av Anne Wibble m.fl. (fp), vari hemställs

3. att riksdagen beslutar avskaffa spardelegationen och ej heller anslå medel för budgetåret 1987/88.

1986/87:Fi703 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om främjande av hushållssparandet.

1986/87:Fi705 av Jan Sandberg (m), vari hemställs att riksdagen beslutar att avveckla spardelegationen.

1986/87:Fi707 av Lars Tobisson m.fl. (m), vari hemställs

3. att riksdagen beslutar avslå förslaget att till Sparfrämjande åtgärder för budgetåret 1987/88 skall anvisas ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.

1986/87:Fi710 av Margit Gennser m.fl. (m, fp, c), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om nedläggning av spardelegationen.

## Sparande, allmänt

1986/87:Fi115 av Alf Svensson (c), vari hemställs

8. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att stimulera sparandet,

1986/87:Fi217 av Alf Svensson (c), vari hemställs

6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till stimulerande av sparandet i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi703 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

2. att riksdagen beslutar uttala sin mening om ett samlat program för sparande och ägarspridning i enlighet med motionen.

1986/87:Fi704 av Nic Grönvall (m), vari hemställs att riksdagen begär att regeringen utreder frågan om ett företagsanknutet, resultatlönebaserat, enskilt sparande, enligt vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi706 av Agne Hansson och Nils G. Åsling (c), vari hemställs att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om förslag till åtgärder för ett ökat hushållssparande i aktier i enlighet med vad som anförs i motionen.

1986/87:Fi707 av Lars Tobisson m.fl. (m), vari hemställs

1. att riksdagen beslutar uttala att målet för sparpolitiken skall vara att hushållen skall kunna ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att stimulera hushållssparandet och öka ägandespridningen.

1986/87:Fi708 av Anne Wibble m.fl. (fp), vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av en förmögenhetsuppbyggande politik för hushållen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om hushållssparandets betydelse för svensk samhällsekonomi,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av ett skattesystem som är neutralt mellan olika sparandeformer,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om betydelsen av att stimulera enskilt aktieägande,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av stabila spelregler i syfte att stimulera sparande och investeringar.

1986/87:Fi713 av Gunnar Biörck i Värmdö (m), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en analys av de ekonomisk-psykologiska effekterna av den nuvarande skattemässiga favoriseringen av statligt spel och dobbel i förhållande till idogt arbete och gammaldags sparande.

1986/87:Sf114 av Carl Bildt m.fl. (m), vari hemställs

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om betydelsen av ett ökat enskilt sparande.

1986/87:Fi703 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning om införandet av personliga investeringskonton.

1986/87:Fi709 av Ivar Franzén och Kjell A. Mattsson (c), vari hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om konkreta förslag avseende personlig investeringsdepå enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1986/87:Fi716 av Alf Svensson (c), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:N431 – hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om utveckling av allemanssparandet och former för "nyetableringssparande".

1986/87:Sf115 av Stig Josefson m.fl. (c), vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om utveckling av vinstandelssystem samt personliga investeringskonton.

## Bosparande

1986/87:Fi711 av Rolf Dahlberg m.fl. (m), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:Bo413 – hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om bosparande i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87:Fi712 av Gudrun Norberg (fp), vari hemställs att riksdagen begär att regeringen närmare studerar och utreder hur ett bostadssparkonto bäst skulle kunna utformas.

1986/87:Fi715 av Erling Bager m.fl. (fp), vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87:Bo258 – hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om skattefrihet för ungdomars bosparande.

1986/87:Bo112 av Karin Söder m.fl. (c), vari hemställs

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett skattefritt bostadssparande för ungdomar i form av privata investeringskonton i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87:Bo129 av Erling Bager m.fl. (fp), vari hemställs

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattefrihet för ungdomars bosparande.

1986/87:Bo131 av Alf Svensson (c), vari hemställs

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadssparande.

1986/87:Bo132 av Olof Johansson m.fl. (c), vari hemställs

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om samverkan mellan ungdomar för eget byggande samt möjligheter till bosparande.

1986/87:Fi701 av Nils T Svensson och Maj-Lis Lööw (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bosättningslån.

1986/87:Fi702 av Gunnar Ström och Helge Hagberg (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bosättningslån.

# Utskottet

## Utvecklingen av sparandet

Under åren 1979 till 1983 hade Sverige ett finansiellt sparandeunderskott, dvs. landets totala inkomster räckte inte till för att täcka de totala utgifterna. Det uppkom ett underskott i bytesbalansen. Detta underskott, som alltså innebär att landets totala förbrukning av varor och tjänster är större än produktionen, måste täckas genom upplåning utomlands.

**Diagram 1. Finansiellt sparande i offentlig och privat sektor samt bytesbalans 1965–1986[a]**
Andel av BNP

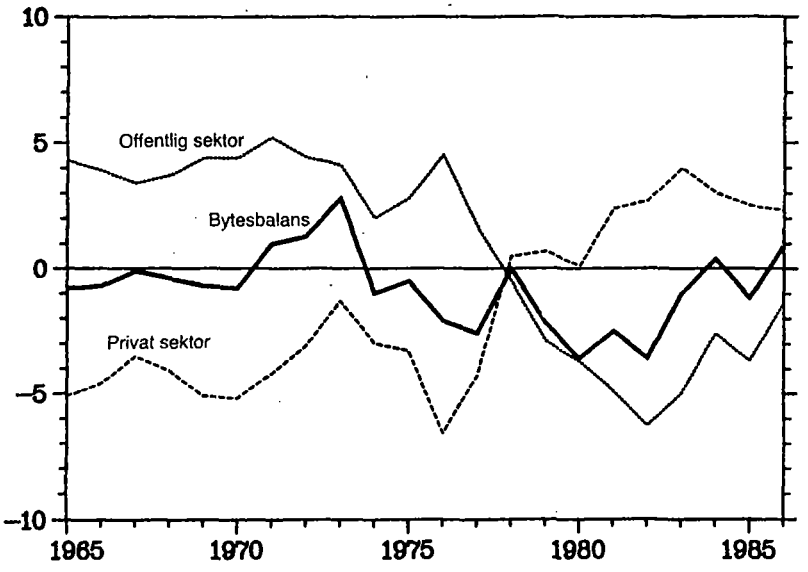


[a] Bytesbalansen återges här enligt statistiska centralbyråns finansräkenskaper för att uppnå konsistens med det inhemska finansiella sparandet. Detta mått skiljer sig dock vissa år från den officiella bytesbalansstatistik som riksbanken redovisar.

*Källa*: Statistiska centralbyrån och finansdepartementet.

Som framgår av diagram 1 skedde en dramatisk förändring i det sektorvisa finansiella sparandet vid mitten av 1970-talet. Den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP föll från +4 % till −6 % mellan 1976

och 1982. Samtidigt förbättrades den privata sektorns finansiella sparande. Förbättringen var emellertid inte tillräckligt stor för att kompensera nedgången i det offentliga sparandet. Bytesbalansen uppvisade därför ett negativt saldo för hela perioden. Utvecklingen av den offentliga sektorns finansiella sparande vände emellertid år 1982. Det skedde därefter en kraftig förbättring, och år 1984 registrerades ett överskott i bytesbalansen.

Det finns emellertid vissa risker med att tolka bytesbalansunderskottet som ett mått på sparandebristen i samhället. Bedömningen av bytesbalansunderskottet är beroende av investeringsutvecklingen. Om bytesbalansen är i jämvikt endast på grund av en alltför låg investeringsnivå är sparandet likväl otillräckligt. För att det skall vara möjligt att varaktigt nå en högre tillväxt i ekonomin krävs att näringslivets kapacitetsutnyttjande ökar och att kapaciteten byggs ut. Som framgår av diagram 2 har emellertid investeringskvoten i Sverige sjunkit från ca 25 % för 20 år sedan till kring 18–19 % vid mitten av 1980-talet. En höjning av investeringskvoten till 1960-talets nivå förutsätter ett väsentligt ökat sparande om den externa balansen skall kunna upprätthållas. Det finns därför skäl att, trots den förbättring av det offentliga finansiella sparandet och den förstärkning av bytesbalansen som ägt rum de senaste åren, hävda att sparandebristen i Sverige alltjämt är betydande.

**Diagram 2. Bruttospar- och bruttoinvesteringskvoter i Sverige 1965–1986**
Andel av BNP

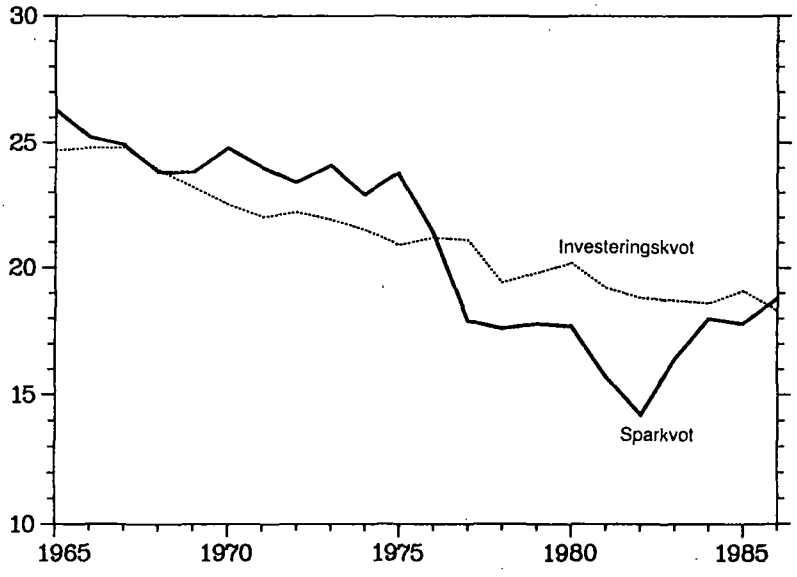


*Källa*: Statistiska centralbyrån och finansdepartementet.

## Hushållssparandet

Sparandet i den privata sektorn har minskat påtagligt de senaste åren, särskilt i hushållssektorn.

Hushållens sparkvot – räknat som hushållens reala och finansiella sparande i förhållande till den disponibla inkomsten – låg under 1970-talet mellan 3 och

5 % (se diagram). I början av 1980-talet sjönk hushållens sparkvot drastiskt, främst beroende på en nedgång i det reala nettosparandet, vilket sammanhänger med minskningen av bostadsinvesteringarna. Det finansiella sparandet förbättrades samtidigt något. Nettosparkvoten skulle enligt denna statistik ligga kring noll eller t.o.m. vara negativ för senare år.

**Diagram 3. Hushållens sparkvot 1970–1986**

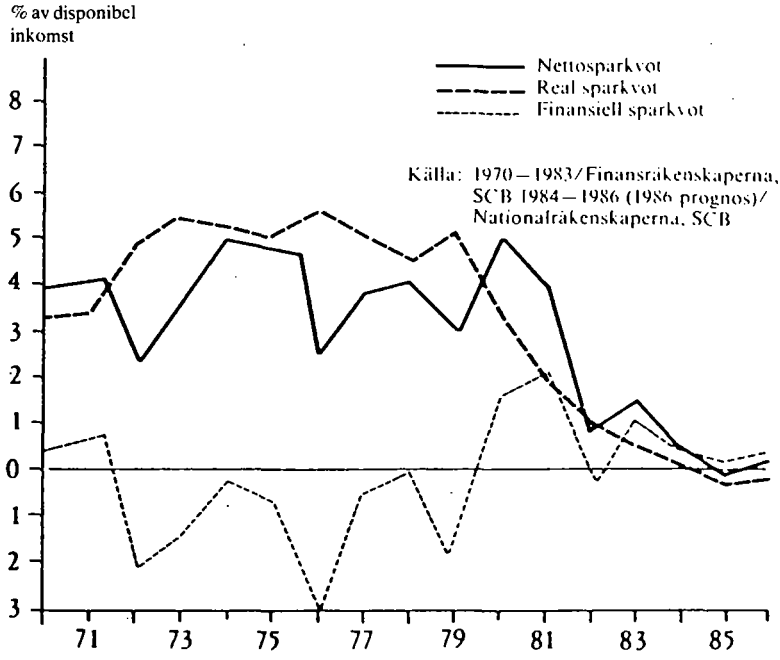


Hushållens nettosparande består av två komponenter: realt och finansiellt sparande. Det reala sparandet består av hushållens investeringar, huvudsakligen i små- och fritidshus. Det finansiella sparandet består av hushållens bankinlåning, placeringar i värdepapper och privat pensionssparande m. m. reducerat med hushållens ökade skuldsättning. Hushållens sparkvot anger nettosparandet i förhållande till den disponibla inkomsten.

Denna utveckling har ibland tolkats – jämför exempelvis motionerna som behandlas i detta betänkande – som att hushållen de senaste åren levt över sina tillgångar och förbrukat en del av sitt sparkapital. Denna tolkning av statistiken är dock inte alldeles självklar. I långtidsutredningen 1987 (LU-87) redovisas åtminstone två skäl till varför en viss försiktighet bör iakttas vid tolkningen av statistiken.

Det ena skälet är att nationalräkenskaperna inte inkluderar kapitalvinster i hushållens disponibla inkomst. Detta innebär att hushållens förmögenhet kan växa trots att nationalräkenskaperna redovisar ett negativt sparande. Preliminära beräkningar tyder t.ex. på att hushållens kapitalvinster på aktier under år 1986 uppgick till ca 50 miljarder kronor, samtidigt som nettosparandet beräknat med nationalräkenskapernas metoder (dvs. exkl. kapitalvinster) var negativt (–6 miljarder kronor).

Det andra skälet är att statistiken över hushållens inkomster och utgifter är mycket osäker. Detta gäller t.ex. redovisningen av hushållens driftöverskott

och beräkningarna av hushållens kapitalförslitning. Revideringen av denna statistik har tidigare medfört en ändring av nivån på den redovisade sparkvoten med flera procentenheter.

Även om det finns skäl att ifrågasätta tesen att hushållen lever över sina tillgångar är det inte troligt att en revidering av statistiken skulle kunna rucka på slutsatsen att hushållens sparkvot har fallit sedan 1960-talet.

I flera motioner påtalas den låga sparkvoten hos hushållen, och jämförelser görs med andra länder. Redovisningsprinciperna som tillämpas i olika länder skiljer sig emellertid åt. Det finns därför anledning att kommentera statistiken över hushållssparandet något. I tabell 1 har hushållssparandet kompletterats med kollektivt försäkringssparande samt beräkningar av värdeförändringar på aktier och småhus. Det bör påpekas att ett utvidgat begrepp för hushållssparandet inte ökar sparandet i samhället. Vad gäller det kollektiva försäkringssparandet innebär utvidgningen en flyttning av sparande från en sektor till en annan, och värdeförändringar frigör inga reala resurser för investeringar.

I Sverige är hushållens pensionssparande till stor del reglerat genom lagar och avtal. Vidare finns ett väl utvecklat trygghetssystem, som ger ekonomisk ersättning vid sjukdom, arbetslöshet m.m., och därigenom minskar behovet av enskilt sparande för att möta sådana problem. Det sparande av detta slag som sker i socialförsäkringssektorn, försäkringsbolagen och företagen har under 1970- och 1980-talen uppgått till ca 10 % av disponibel inkomst. Vid jämförelser med internationell statistik bör åtminstone de avtalsreglerade pensionssystemens sparande ingå i hushållssektorn. Hushållens inkomster och sparande skulle då ökas med 21 miljarder kronor 1985 och nettosparkvoten justeras till 4,3 %. Hushållssparandets negativa utveckling under 1980-talet ändras dock inte av sådana justeringar. Nedgången i sparkvoten kvarstår även för den justerade sparkvoten.

Inräknas värdeförändringar på börsnoterade aktier och andelar i hushållens inkomster och sparande (men däremot inte försäkringssparande), förändras bilden av hushållssparandet under 1980-talet radikalt. Sparkvotens genomsnittliga nivå höjs med 5 procentenheter till 6,5 %, med stora variationer mellan åren. Den genomsnittliga sparkvoten inkl. värdeförändringar uppgick på 1970-talet till 5 %. Den då svaga utvecklingen på börsen medför att värdeförändringarna bidrar med bara 1 procentenhet.

Värdeförändringarna på småhus har varit mindre under 1980-talet än under sista hälften av 1970-talet, då de uppgick till 60 miljarder kronor per år. Även små prisförändringar på småhus ger höga värdeförändringar beräknat på hela beståndet, vars värde beräknas uppgå till 690 miljarder kronor i slutet av 1985. De kan jämföras med hushållens innehav av börsnoterade aktier och andelar som uppgick till 131 miljarder vid samma tidpunkt.

Bruttosparandet inkl. försäkringssparande och värdeförändringar låg under perioden 1980–1986 på mellan 20 och 30 % av disponibel inkomst, med en topp 1986 på 32 %. I mitten av 1970-talet uppgick enbart värdeökningarna på småhus till 30 % av disponibel inkomst. Under 1980-talet har däremot värdeökningarna till största delen avsett aktier.

**Tabell 1. Alternativ redovisning av hushållssektorns sparande**
Miljarder kronor.

| | 1980 | 1981 | 1982 | 1983 | 1984 | 1985 | 1986 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Disponibel inkomst | 284 | 310 | 336 | 367 | 402 | 437 | 474 |
| Privat konsumtion | 270 | 298 | 334 | 363 | 398 | 438 | 478 |
| **Nettosparande** | **14** | **12** | **2** | **4** | **4** | **–1** | **–4** |
| Sparkvot | 5,0 | 3,8 | 0,5 | 1,2 | 0,9 | –0,3 | –0,8 |
| **Bruttosparande** | **29** | **28** | **20** | **25** | **26** | **23** | **22** |
| Avtalsenligt försäkringssparande | 12 | 14 | 16 | 17 | 20 | 21 | 22 |
| Socialförsäkringens sparande | 17 | 19 | 19 | 19 | 23 | 22 | 24 |
| Värdeförändring på aktier | 4 | 18 | 20 | 51 | –12 | 25 | 50 |
| Värdeförändring på småhus | 19 | –6 | 9 | 3 | 27 | 28 | 35 |
| **Bruttosparande inkl. försäkringssparande och värdeförändring** | **81** | **73** | **84** | **115** | **84** | **119** | **153** |
| I procent av disponibel inkomst | 29 | 24 | 25 | 31 | 21 | 27 | 32 |

*Källor:* Konjunkturinstitutet, statistiska centralbyrån och finansdepartementet.

Beträffande sparandets framtida utveckling görs i LU-87 den bedömningen att hushållssparandet kan väntas stiga något under perioden fram till år 1995.

Trots den osäkerhet som vidlåder statistiken över hushållssparandet och bedömningen av sparandeutvecklingen kan konstateras att sparandet är alltför lågt. Det räcker inte till för att finansiera investeringarna och underskottet i bytesbalansen. Det är därför nödvändigt att öka sparandet i den svenska ekonomin. Sparandeökningen bör ske både genom en ökning av hushållssparandet och genom en minskning av det statliga budgetunderskottet. Förutom samhällsekonomiska skäl talar också trygghetsskäl för att hushållssparandet bör öka. Hushållen behöver ett sparkapital som ett komplement till det kollektiva trygghetssystemet och som buffert för att kunna möta oförutsedda utgifter.

De svenska hushållens reala disponibla inkomster sjönk påtagligt under 1980-talets första år. Från 1980 till 1983 sjönk de med 5 %. För löntagarhushållen var minskningen ännu större. Det är sett mot den bakgrunden inte märkligt att hushållssparandet har minskat. Den negativa reallöneutvecklingen har emellertid brutits. Reallönerna har ökat de senaste åren, och det är angeläget att denna utveckling fortsätter. Den påtagliga nedgången i inflationstakten skapar förutsättningar för detta. Den bidrar också till att ge en hög positiv realränta på det sparade kapitalet.

## Allemanssparande

Riksdagen beslutade tidigare i år att extra insättningar i allemanssparandet på sammanlagt 5 000 kr. skulle medges under andra kvartalet i år. Den extra insättningen med samma belopp som medgavs våren 1986 bidrog till att insättningarna och deltagandet ökade kraftigt våren 1986. Under första

halvåret ökade de insatta medlen i allemanssparandet med drygt 10 miljarder kronor och i allemansfonderna med nära 2 miljarder kronor. Det totala antalet konton var vid halvårsskiftet 1986 drygt 2,6 miljoner. Ökningen fortsatte hösten 1986. Främst ökade deltagandet i allemansfonderna. Totala antalet konton i allemanssparandet var ca 2,7 miljoner vid årsskiftet. Det sparade beloppet i fondsparandet mer än fördubblades under år 1986. Det ökade från 3,1 miljarder kronor till 6,2 miljarder kronor i december 1986, medan allemanssparandet ökade från 15,3 miljarder kronor till 28,8 miljarder kronor.

I kompletteringspropositionen (bilaga 3) anförs att förutom skatteåterbäring och räntekreditering vid årsskiftet 1987-1988 kommer hushållen i januari 1988 att erhålla betydande sparbelopp som frigörs i skattesparandet. Det är enligt propositionen angeläget att fånga upp hushållens likviditetstillskott för finansiering av budgetunderskottet och näringslivets kapitalförsörjning. Därför föreslås att man i allemanssparandet under första kvartalet 1988 skall få göra extra insättningar med sammanlagt 5 000 kr.

I motionerna *Fi112* (m) och *Fi114* (fp) anförs att det finns billigare sätt för staten att finansiera budgetunderskottet än genom ökade insättningar på allemanssparkonton. Mot den bakgrunden föreslås att rätten till extra insättning under första kvartalet 1988 om 5 000 kr. begränsas till allemansfondkonton. Därigenom stimuleras särskilt näringslivets försörjning av riskvilligt kapital.

Utskottet anser att spararna själva fritt bör få välja den sparform som passar dem utan statliga pekpinnar. Motionärernas förslag diskriminerar de sparare som föredrar sparande med stabil avkastning framför sparande med mer varierande avkastning. Det kan inte med bestämdhet hävdas att den ena eller andra formen av allemanssparande, i sparkonton eller i fonder, är billigare för staten. Statens kostnader är beroende av räntenivå, aktiekursutveckling, spararens marginalskatt och möjlighet att utnyttja sparavdrag etc. Utskottet anser därför att möjligheten till extra insättning om 5 000 kr. första kvartalet 1988 inte bör begränsas till att gälla den ena eller andra sparformen utan gälla för alla former av allemanssparande.

Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi112 (m) yrkande 10 och Fi114 (fp) yrkande 11.

Om det ges möjlighet till en extra insättning av 5 000 kr. under första kvartalet 1988 innebär det att en sparare som deltagit sedan starten i april 1984 och satt in högsta tillåtna belopp i allemanssparandet kommer att nå taket, för närvarande 50 000 kr., för de samlade nettoinsättningarna i början av år 1988. För att den föreslagna möjligheten till extrainsättning skall kunna utnyttjas fullt ut föreslås därför att den totala *nettoinsättningen maximeras till ett belopp om 60 000 kr.* Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet har inte heller något att erinra mot att möjlighet skapas att göra *extra insättning om 5 000 kr. i vinstsparandet* fjärde kvartalet 1987.

## Sparfrämjande åtgärder

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att 36 milj. kr. anvisas för *sparfrämjande åtgärder*. Av beloppet förutsätts 16 milj. kr. användas av spardelegationen för bl.a. informationskampanjer om hushållssparande och

för allemanssparandet. Särskilda informationsinsatser planeras för bl.a. ungdomar och invandrare om privatekonomi och sparande. Därutöver planeras en särskild kampanj till en kostnad av 20 milj. kr. för att stimulera ett kollektivt sparande hos skoleleverna på mellan- och högstadiet.

I *motionerna Fi228* av Olof Johansson m.fl. (c), *Fi112* av Carl Bildt m.fl. (m), *Fi707* av Lars Tobisson m.fl. (m), *Fi419* av Anne Wibble m.fl. (fp), *Fi705* av Jan Sandberg (m) och *Fi710* av Margit Gennser m.fl. (m, fp, c) begärs att spardelegationen avskaffas och att förslaget till medelsanvisning skall avvisas av riksdagen. Motionärerna anser det i och för sig angeläget att stimulera hushållens sparande men anser att det inte bör vara en uppgift för en statlig delegation. Hushållssparandet stimuleras enligt motionärerna bäst av en ekonomisk politik som främjar tillväxt och håller inflationen nere.

En rad åtgärder har vidtagits för att stimulera sparandet under senare år. Sparavdraget har fördubblats och allemanssparandet har utvecklats. Förutsättningarna för hushållssparandet är genom den allmänna ekonomiska utvecklingen och de särskilda åtgärder som vidtagits gynnsammare än på mycket länge. Marginalskatterna har sänkts, realräntan är positiv, inflationen avtar och reallönerna stiger. Genom att underskottsavdragens skattemässiga värde har begränsats, vilket stimulerar arbete och sparande, motverkas även spekulation och konsumtion på kredit.

Utskottet ser emellertid inte någon motsättning mellan en ekonomisk politik som främjar sparande och olika informationsinsatser som görs för att på ett pedagogiskt sätt informera hushållen om värdet av och möjligheterna att utnyttja olika sparformer. Utskottet anser således att delegationen har en angelägen uppgift att stimulera till ökat hushållssparande och avstyrker förslaget om att delegationen skall avskaffas.

Utskottet ifrågasätter dock förslaget att starta ett särskilt elevsparande. Det är angeläget att informera och utbilda ungdomar om olika sparmöjligheter och om betydelsen av att spara. Att däremot premiera ett sparande hos en grupp som saknar egen sparförmåga, eftersom eleverna saknar egna inkomster, anser utskottet mindre lämpligt. Det finns däremot starka skäl att satsa resurser på att informera ungdomar om ekonomi, sparande, kreditköp, räntekostnader och allmän hushållning. Det bör ske på ett sådant sätt att ungdomars dagliga verklighet speglas och att deras förmåga att möta de kommersiella krafterna stärks. Det är viktigt att ekonomiska begrepp som ungdomar möter förklaras och ges konkret innehåll för att ge dem bättre möjligheter till en god ekonomisk planering och sparande. Inget hindrar att sparandet ges en vidare innebörd att gälla god hushållning med tillgängliga resurser som råvaror och naturtillgångar. Utan varsamhet med ändliga resurser och en medvetenhet om vad den enskildes livsföring på längre sikt betyder för såväl individens som samhällets ekonomi kan inget sparmedvetande utvecklas. Att främja god planering och sparsamhet i vid mening är således en angelägen uppgift. Med en sådan inriktning av delegationens verksamhet särskilt vad gäller ungdomsgrupperna är utskottet berett att tillstyrka propositionens förslag till medelsanvisning.

Vad utskottet anfört om inriktningen av delegationens arbete bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet avstyrker således motionerna Fi112 (m) yrkande 18, Fi228 (c) yrkande 9, Fi419 (fp) yrkande 3, Fi705 (m), Fi707 (m) yrkande 3 och Fi710 (m, fp, c).

I motion *Fi703* av Stig Josefson m.fl. (c) och i motion *Fi113* av Olof Johansson m.fl. (c) begärs att en *utredning om främjande av hushållssparande* bör tillsättas.

I kompletteringspropositionen anmäls att regeringen inom kort kommer att ge spardelegationen i uppdrag att utreda hushållens sparbeteende och förutsättningarna för ett förbättrat hushållssparande. Det finns därför enligt utskottet inte anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionerna. Motionerna Fi113 och Fi703 yrkande 3 avstyrks därför av utskottet.

## Sparmål, ökad aktiespridning m.m.

I flera motioner begärs att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna vad som anförs i motionerna om vikten av att *stimulera hushållssparandet* och om vad som anförs om dess betydelse för samhällsekonomin samt om värdet av *en ökad ägandespridning*.

Utskottet har i det föregående beskrivit sparandets utveckling i Sverige och redovisat sin syn på sparandets betydelse. Det råder inga delade meningar om att ett ökat sparande är nödvändigt såväl för de enskilda hushållen som för samhällsekonomins tillväxtförmåga. Särskilda tillkännagivanden till regeringen om detta torde vara obehövliga. I motionerna anges vidare förslag till åtgärder av allmänekonomisk karaktär som ett led i en sparstimulerande politik. Man föreslår bl.a. sänkta marginalskatter, avveckling av löntagarfonderna, sänkt skatt på aktieutdelningar, sänkt förmögenhetsskatt och arvsskatt och helt slopad förmögenhetsskatt på s.k. arbetande kapital i familjeföretag, lindrad realisationsvinstbeskattning samt avskaffad omsättningsskatt på aktier.

Utskottet anser att dessa förslag till åtgärder inte kan ses isolerade från den ekonomiska politiken i övrigt. Sänkta skatter kan under vissa betingelser stimulera till ökat hushållssparande men orsakar samtidigt, om inte andra åtgärder vidtas, en ökning av det offentliga sparandeunderskottet. Det är därför nödvändigt att beakta de samlade effekterna på tillväxt och det totala sparandet i ekonomin. Utskottet anser således att åtgärder av denna allmänekonomiska karaktär bör ses i ett ekonomiskt-politiskt sammanhang. Utskottet har senast i sitt betänkande FiU 1986/87:10 behandlat frågan om den allmänna inriktningen av den ekonomiska politiken. Av vad som anförts i detta sammanhang framgår att utskottet inte kan dela de förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som förordas i motionerna. *Motionerna Fi703 yrkande 2, Fi706, Fi707 yrkande 2, Fi708 yrkandena 1, 2, 3, 4 och 5, Fi217 yrkande 6* samt *Sf114 yrkande 3* avstyrks därför av utskottet.

I *motion Fi707* av Lars Tobisson m.fl. (m) begärs att ett *mål för hushållssparandet* anges, innebärande att varje hushåll skall kunna ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare. Liknande mål anges i *motion Fi708* av Anne Wibble m.fl. (fp) men utan några yrkanden om uttalanden från riksdagens sida. På motsvarande sätt anges i *motion Fi703* av Stig Josefson m.fl. (c) och i *Fi113* av Olof Johansson m.fl. (c) som mål för hushållssparandet att det skall uppgå till 10 % av de

disponibla inkomsterna och att målet för det totala sparandet i samhället bör vara 1 % av BNP.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att ambitionen bör vara att varje hushåll skall kunna förfoga över ett tillräckligt sparkapital. Genom sparavdraget vid deklarationen, för närvarande 1 600 kr., och det maximala skattebefriade beloppet i allemanssparandet på 60 000 kr. torde det totala sparbeloppet per familj med två vuxna personer kunna uppgå till ett belopp som överstiger årslönen för en industriarbetare utan att avkastningen på det sparade beloppet behöver beskattas. Det måste dock konstateras att för många hushåll som för närvarande lever med mycket små marginaler är detta sparmål dess värre mycket avlägset. Utskottet ser inte något skäl för riksdagen att göra uttalanden om sparmål och avstyrker därmed motion Fi707 yrkande 1.

I *motion Fi704* av Nic Grönvall (m) begärs en utredning om *ett företagsanknutet och resultatlönebaserat enskilt sparande*. Motionären tänker sig ett system där en betydande del av lönen utgörs av resultatlön som till en del avsätts till en stiftelse. Denna bör i sin tur placera medlen dels i det egna företaget, dels i andra företag. De anställda skulle därmed bli delägare i företaget, vilket skulle bidra till att öka deras engagemang i företaget.

Frågan om hur lönerna skall tas ut i företaget är en avtalsfråga. Utskottet anser därför att det ankommer på parterna på arbetsmarknaden att utreda de frågor motionären tar upp. Något initiativ bör därför inte tas från riksdagens sida. Utskottet avstyrker motion Fi704.

I *motion Fi713* av Gunnar Biörck i Värmdö (m) anförs att spelvinster är lägre beskattade än arbetsinkomster. Motionären begär en *analys av de ekonomisk-psykologiska effekterna* av detta förhållande.

Utskottet har förståelse för att beskattningen av arbetsinkomster kan förefalla hög vid jämförelse med beskattningen av andra inkomstslag. Det torde dock inte förhålla sig så som motionen ger intryck av, att inkomster på spel och lotteri skulle kunna utgöra ett alternativ till arbetsinkomster för arbetstagarna. Några analyser av de ekonomisk-psykologiska effekterna av skillnader i beskattningen på dessa olika typer av inkomster torde därför inte tjäna något syfte. Utskottet avstyrker därför motion Fi713.

## Privata investeringskonton

I flera motioner begärs förslag om inrättande av privata investeringskonton. I *motion Fi709* av Ivar Franzén och Kjell A. Mattsson (c) anförs att den personliga investeringsdepån skall finnas hos den lokala banken. I depån kan placeras banksparande, obligationer och aktier samt avkastningen från dessa tillgångar. Tillgångar/inkomster som tillförs depån befrias från kommunalskatt och statlig grundskatt. Statlig tilläggsskatt utgår i vanlig ordning på bruttoinkomsten. Depåägaren kan låna ur sin depå utan skattekonsekvenser till

- finansiering av eget boende,
- insatser i eget producerande företag,
- de övriga produktiva investeringar som angivits i särskild förteckning.

Tas pengar ut från kontot för konsumtion sker en schablonbeskattning

med 50 % eller det lägre belopp som blir aktuellt om uttaget läggs till årets inkomst. Genom förslaget förenklas skattesystemet väsentligt och ett första steg tas mot utgiftsskatt.

I *motion Fi703* av Stig Josefson m.fl. (c) anförs att ett genomförande av förslaget om privata investeringskonton skulle få betydande samhällsekonomiska effekter. Förslaget skulle leda till en kraftig ökning av sparandet. Motionärerna begär en utredning om att införa personliga investeringskonton. Även i *motion Fi716* av Alf Svensson (c) begärs en utredning om ett motsvarande system som motionären kallar nyetableringskonton.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen de senaste åren behandlat förslag om inrättande av *privata investeringskonton*. Riksdagen har på utskottets förslag avslagit dessa motionsyrkanden. Utskottet anser att förslaget är intressant i sin avvägning mellan konsumtion och sparande. Frågan om sparavdrag av utgiftsskattetyp har studerats av utgiftsskattekommittén i betänkandet Utgiftsskatt (SOU 1986:40). Kommittén pekar på att det finns vissa problem med förslaget. Det skulle bl.a. öppna möjligheter för s.k. skattearbitrage genom att låna medel med avdragsgilla räntor och placera dem på skattemässigt gynnade konton. Införandet av privata investeringskonton skulle dessutom innebära betydande inkomstbortfall, särskilt i inledningsskedet för staten och kommunerna. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi703 yrkande 1, Fi709, Fi716 yrkande 1 och Sf115 yrkande 2.

## Bosparande

I *motionerna Fi715* och *Bo129*, båda av Erling Bager m.fl. (fp), föreslås att skattefrihet införs för ränta på ungdomars bosparande i bank så som tillåtits för sparande i HSB och Riksbyggen. Den normala bankrelationen som finns vid vanligt banksparande bibehålls härigenom. I allemanssparandet saknas detta, eftersom bankerna inte får behålla de medel som sparas inom allemanssparandet.

I *motion Fi711* av Rolf Dahlberg m.fl. (m) redovisas ett förslag till nytt bosparsystem som skall administreras av banker och andra kreditinstitut. Sparandet för bostad bör ske under minst tre år och berättiga till en viss skattefri bonus. Om bostadsköpet dessutom behöver finansieras genom lån skall staten ställa en borgen som garanti.

I samband med att bosparande för ungdom infördes behandlade utskottet flera motioner med liknande yrkanden (FiU 1985/86:34). Riksdagen avslog motionerna. Utskottet anförde därvid att allemanssparandet är en etablerad sparform som vunnit stor anslutning. Reglerna är väl kända. Genom att knyta bosparande till allemanssparandet kan man utnyttja detta i informationskampanjer för att dra till sig nya sparare. Utskottet såg det därför som en stor fördel att bosparande för ungdom ingår som en del i allemanssparandet.

Utskottet har alltjämt samma uppfattning. Det finns därför ingen anledning att ompröva detta sparande. Skulle man, som föreslås i de nämnda motionerna, dessutom göra avkastningen på ungdomens bosparande i bankerna skattefri eller utge statliga premier skulle det leda till en mycket kraftig subventionering av bosparande för de ungdomar som skulle kunna

utnyttja båda systemen. Även om utskottet anser det angeläget att stimulera sparandet kan utskottet inte med hänsyn till det inkomstbortfall som därvid skulle uppkomma för staten tillstyrka motionärernas förslag. Utskottet avstyrker motionerna Fi711, Fi715 och Bo129.

Utskottet avstyrker med hänvisning till vad utskottet anfört om privata investeringskonton även motionerna Fi712, Bo112, Bo131 och Bo132, i vilka begärs ett bosparsystem som bygger på samma princip som de privata investeringskontona.

## Bosättningslån

I *motion Fi701* av Nils T Svensson och Maj-Lis Lööw (s) och i *motion Fi702* av Gunnar Ström och Helge Hagberg (s) begärs att en ny och förenklad form av bosättningslån införs. Det är enligt motionärerna angeläget att samhället underlättar och ger stöd vid familjebildning. Många ungdomar saknar fast inkomst och har därmed begränsade möjligheter att vara med i bosparande eller på annat sätt spara till sin bosättning. Det är angeläget att dessa ungdomar kan få stöd av samhället.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. Som påpekas i motionen har statens förluster för de tidigare bosättningslånen varit små, och förhållandevis få lån har behövt skrivas av. En av anledningarna till detta är att riksbanken dels hade en omsorgsfull prövning av låntagarnas återbetalningsförmåga, dels bedrev en noggrann bevakning av lån som förfallit till betalning. Den som saknade eller som inte bedömdes kunna få betalningsförmåga beviljades således inte lån. Högsta lånebelopp var 10 000 kr. som normalt skulle amorteras på fem år, dvs. med 2 000 kr. per år.

Ungdomar som sparar i allemanssparandet kan erhålla lån för bosättningsändamål eller för anskaffande av bostad (bosparlån). Sådana lån skall lämnas av de banker som är anslutna till allemanssparandet eller som är förvaringsbanker för kapitalsparfonder.

Lånerätten uppgår till tre gånger sparat belopp (insatt behållning). För bosättningsändamål är lånerätten dock begränsad till 21 000 kr. För denna typ av lån bör bankerna normalt inte behöva ställa krav på särskild säkerhet. Såväl lånerätten på tre gånger sparat belopp som begränsningen av lånerätten för bosättningsändamål till 21 000 kr. är att anse som minimiregler, vilka kan överskridas av bankerna. Den utlåning som sker genom bosparlånen är inte undantagen från riksbankens allmänna regler för kreditgivningen. Lånerätten inträder då spararen fyller 18 år och upphör i och med utgången av det år då spararen fyller 28 år. Den övre åldersgränsen är att anse som en minimiregel som bankerna kan överskrida. För att kvalificera sig för bosparlån krävs ett minimisparande (insatt behållning) på 5 000 kr.

Utskottet behandlade våren 1985 (FiU 1984/85:25) ett liknande yrkande om bosättningslån. Utskottet noterade då att systemet med bosparlån för ungdomar började fungera fullt ut år 1986, då lånerätten inträdde. Några praktiska erfarenheter av hur denna låneform fungerade fanns därför ännu inte vid utskottets tidigare behandling. Utskottet noterade att ungdomar som är i särskilt behov av stöd kan hamna vid sidan av systemet. Utskottet ansåg därför att regeringen noggrant borde följa utvecklingen och ta de initiativ

som kan visa sig erforderliga. Vad utskottet anförde gav riksdagen regeringen till känna.

Utskottet anser att någon ytterligare åtgärd inte behöver vidtas från riksdagens sida. Motionerna Fi701 och Fi702 avstyrks därför av utskottet.

## Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allemanssparandet*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 10 och 1986/87:Fi114 yrkande 11 antar det i proposition 1986/87:150 bilaga 3 punkt 5 (mom. 1) framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande,

2. beträffande *vinstsparandet*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87:150 bilaga 3 punkt 5 (mom. 2) om vinstsparandet,

3. beträffande *sparfrämjande åtgärder*

a) att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt F 7 samt med avslag på motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 18, 1986/87:Fi228 yrkande 9, 1986/87:Fi419 yrkande 3, 1986/87:Fi705, 1986/87:Fi707 yrkande 3 och 1986/87:Fi710 till *Sparfrämjande åtgärder* för budgetåret 1987/88 under sjunde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 36 000 000 kr.,

b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *utredning om hushållssparandet*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi113 yrkande 10 och 1986/87:Fi703 yrkande 3,

5. beträffande *sparstimulans och ökad aktiespridning*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi115 yrkande 8, 1986/87:Fi217 yrkande 6, 1986/87:Fi703 yrkande 2, 1986/87:Fi706, 1986/87:Fi707 yrkande 2, 1986/87:Fi708 samt 1986/87:Sf114 yrkande 3,

6. beträffande *mål för hushållssparandet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi707 yrkande 1,

7. beträffande *utredning om företagsanknutet sparande*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi704,

8. beträffande *analys av ekonomisk-psykologiska effekter*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Fi713,

9. beträffande *privata investeringskonton*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi703 yrkande 1, 1986/87:Fi709, 1986/87:Fi716 yrkande 1 samt 1986/87:Sf115 yrkande 2,

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi711, 1986/87:Fi712, 1986/87:Fi715, 1986/87:Bo112 yrkande 4, 1986/87:Bo129 yrkande 5, 1986/87:Bo131 yrkande 4 samt 1986/87:Bo132 yrkande 7,

11. beträffande *bosättningslån*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Fi701 och 1986/87:Fi702.

Stockholm den 19 maj 1987

På finansutskottets vägnar

*Arne Gadd*

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Bo Södersten (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Lars De Geer (fp), Arne Andersson i Gamleby (s), Kjell A. Mattsson (c), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hugo Hegeland (m) och Rolf Kenneryd (c).

# Reservationer

## 1. Allemanssparandet (mom. 1)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 11" bort ha följande lydelse:

Som framgår av motionerna Fi112 (m) och Fi114 (fp) har den förbättrade effektiviteten på kreditmarknaden gjort det möjligt att genom utgivande av statsskuldväxlar och riksobligationer på marknadsmässiga villkor klara statens lånebehov. Denna form av upplåning är betydligt billigare för staten än att låna av hushållen genom allemanssparandet. Det finns därför enligt utskottet inte anledning att ytterligare stimulera detta sparande.

Utskottet anser emellertid att det finns skäl att premiera hushållens riskvilliga sparande. Därigenom underlättas näringslivets försörjning med riskvilligt kapital. Utskottet tillstyrker således förslagen i motionerna Fi112 (m) yrkande 10 och Fi114 (fp) yrkande 11 om att extra insättning om 5 000 kr. bör medges i allemans*fonds*parandet under första kvartalet 1988.

*dels* utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allemanssparandet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 10 och 1986/87:Fi114 yrkande 11 och med anledning av proposition 1986/87:150 bilaga 3 punkt 5 (mom. 1) antar förslaget till lag om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande med den ändringen att 4 § erhåller följande som reservanternas förslag betecknade lydelse:

4 §

Varje sparare får sätta in högst 800 kronor i månaden i allemanssparandet.

Under första kvartalet år 1988 får en sparare, utöver insättningar enligt första stycket, sätta in sammanlagt högst 5 000 kronor i *allemanssparandet.*

Under första kvartalet år 1988 får en sparare, utöver insättningar enligt första stycket, sätta in sammanlagt högst 5 000 kronor i *allemansfondsparandet.*

Spararens insättningar, i förekommande fall minskade med uttag, får sammanlagt inte överstiga 60 000 kronor.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

## 2. Sparfrämjande åtgärder (mom. 3)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp), Kjell A. Mattsson (c), Hugo Hegeland (m) och Rolf Kenneryd (c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "En rad" och slutar med "Fi710 (m, fp, c)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att hushållssparandet bör stimuleras genom en ekonomisk politik som främjar tillväxt och håller inflationen nere. Genomförandet av den s.k. engångsskatten på pensionssparande, slopandet av avdraget för aktieutdelningar etc. är inte förenliga med en effektiv statlig sparpolitik. Spardelegationens egna initiativ till sparkampanjer o. d. har enligt utskottet inte heller bidragit till att öka trovärdigheten. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att spardelegationens verksamhet bör upphöra. Några ytterligare medel för verksamheten bör därför inte anvisas för nästa budgetår. Reservationsmedelsbehållningen vid budgetårsskiftet bör användas för de kostnader som avvecklingen kan vara förknippad med.

*dels* utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *sparfrämjande åtgärder*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi112 yrkande 18, 1986/87:Fi228 yrkande 9, 1986/87:Fi419 yrkande 3, 1986/87:Fi705, 1986/87:Fi707 yrkande 3 och 1986/87:Fi710 avslår förslaget i proposition 1986/87:100 bilaga 9 punkt F 7 att under sjunde huvudtiteln anvisa medel för Sparfrämjande åtgärder,

## 3. Utredning om hushållssparandet (mom. 4)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "I kompletteringspropositionen" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Hushållssparandet har som utskottet redovisat varierat kraftigt, och bedömningen av orsakerna härtill har inte helt klarlagts. En orsak härtill är

bl.a. den osäkerhet som vidlåder uppgifterna om sparandet, dess utveckling och fördelning. Utskottet anser därför, i likhet med vad som anförs i motionerna, att hushållens sparbeteende bör utredas och förslag till åtgärder för att främja hushållssparandet bör utarbetas. Utskottet anser till skillnad från vad som anförs i kompletteringspropositionen att denna uppgift bör anförtros en parlamentariskt sammansatt utredning. Spardelegationen saknar förutsättningar för att genomföra en sådan utredning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi703 och Fi113 bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utredning om hushållssparandet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi113 yrkande 10 och 1986/87:Fi703 yrkande 3 hos regeringen begär en utredning om främjande av hushållssparandet,

## 4. Utredning om hushållssparandet (mom. 4, motiveringen)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "I kompletteringspropositionen" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en lång rad åtgärder bör vidtas för att främja sparandet. Den viktigaste förutsättningen för att sparandet skall växa är en ekonomisk politik som ökar hushållens disponibla inkomster och höjer realavkastningen efter skatt på sparande. En kraftig minskning av inflationen kombinerad med sänkta marginalskatter är de viktigaste inslagen i en sådan politik. Det finns som utskottet ser det inte skäl att särskilt utreda hushållssparandet eller att utreda nya förslag till åtgärder. I stället bör de förslag genomföras som utskottet förordat. Utskottet avstyrker således yrkandet om sparutredningen i motionerna Fi113 och Fi703.

## 5. Sparstimulans och ökad aktiespridning (mom. 5)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Trots den" och slutar med "oförutsedda utgifter" bort ha följande lydelse:

Trots den osäkerhet som vidlåder statistiken över hushållssparandet och bedömningen av sparandeutvecklingen kan konstateras att sparandet är alltför lågt. Det räcker inte till för att finansiera investeringarna och underskottet i bytesbalansen. Det är därför nödvändigt att öka sparandet i den svenska ekonomin. Sedan underskottet i den konsoliderade offentliga sektorn har eliminerats, bör sparandeökningen ske främst hos hushållen och inom näringslivet. Förutom samhällsekonomiska skäl talar också trygghetsskäl för att hushållssparandet bör öka. Hushållen behöver ett sparkapital

som ett komplement till det kollektiva trygghetssystemet och som buffert för att kunna möta oförutsedda utgifter.

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Staten bör bedriva en aktiv politik för att stimulera människors sparande. Den viktigaste förutsättningen för att sparandet skall växa är en ekonomisk politik som ökar hushållens disponibla inkomster och höjer realavkastningen efter skatt på sparande. En kraftig minskning av inflationen kombinerad med sänkta marginalskatter är de viktigaste inslagen i en sådan politik.

Det är enligt utskottets mening särskilt viktigt att sprida ägandet av bostäder och aktier. Utskottet delar motionärernas uppfattning att ett breddat bostadsägande är det bästa sättet att åstadkomma en jämnare fördelning av förmögenhetstillgångarna i samhället. I en marknadsekonomi är det angeläget att aktiesparandet är väl spritt bland de enskilda medborgarna. Utvecklingen mot ett alltmer institutionaliserat ägande av näringslivet försvagar marknadsekonomin. Den främsta orsaken till att privatpersonernas andel av börsaktierna har minskat är att det enskilda aktiesparandet har straffbeskattats under lång tid. Utskottet vill med anledning av motion Fi704 anföra att det är angeläget att de anställda i börsnoterade och andra företag får möjlighet att spara i aktier i det egna företaget. Det finns i det sammanhanget inte anledning att betrakta skillnaden mellan marknadsvärdet och förvärvsvärdet som en löneförmån.

De stimulanser av sparandet som f.n. erbjuds är i alltför hög grad inriktade på att tillgodose statens behov av lånemedel. För att stimulera aktiesparandet och bredda aktieägandet bör följande åtgärder vidtas.

Löntagarfonderna bör avskaffas och tillgångarna användas som stimulans till deltagande i allemansfondsparandet. Dubbelbeskattningen av aktier bör avskaffas och förmögenhetsbeskattningen på arbetande kapital i familjeföretag bör slopas. Taxeringsvärdet på börsaktier måste sänkas. Förändringar inom en aktieportfölj – enskilds eller aktiefonds – bör inte realisationsvinstbeskattas.

Det är också angeläget att minska inkomstskatten och sänka marginalskatterna. Den inriktning av politiken som utskottet här förordat innebär också väsentligt förbättrade villkor för sparandet. Därigenom framstår inte beskattningen av arbetsinkomster och sparande på det diskriminerande sätt som beskrivs i motion Fi713.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi703 yrkande 2, Fi706, Fi707 yrkande 2, Fi708, Fi217 yrkande 6 samt Sf114 yrkande 3 om åtgärder för att stimulera hushållssparandet och en ökad aktiespridning bör ges regeringen till känna.

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "I motion Fi704" och slutar med "Fi713" bort utgå,

*dels* utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *sparstimulans och ökad aktiespridning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi115 yrkande 8,

1986/87:Fi703 yrkande 2, 1986/87:Fi706, 1986/87:Fi707 yrkande 2, 1986/87:Fi708, 1986/87:Fi217 yrkande 6 samt 1986/87:Sf114 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

## 6. Sparstimulans och ökad aktiespridning (mom. 5)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Det är nödvändigt att den ekonomiska politiken inriktas så att det enskilda sparandet främjas. Inflationsbekämpningen måste föras vidare och marginaleffekterna i skattesystemet måste minskas. Sparandet måste återfå sin centrala roll i stabiliseringspolitiken. Detta är angeläget både från samhällsekonomiska utgångspunkter och utifrån individernas. Det är viktigt att skapa reella möjligheter för människor att genom eget sparkapital lägga grunden för ett eget företagande eller för ett eget boende.

För närvarande stimuleras sparandet genom en rad olika åtgärder som kan vara svåra att överblicka för den enskilde. Utskottet anser att ett införande av privata investeringskonton kan göra det möjligt att successivt kanalisera sparandet i en sparform som passar alla. Det skulle ge individerna möjlighet till ett sparande med uppskjuten beskattning och skulle långsiktigt främja en decentralistisk utveckling av ägandet i landet.

Det är enligt utskottet den vägen som bör väljas för att stimulera sparandet i Sverige och sprida ägandet. Det finns i motionerna Fi707, Fi708 och Sf114 flera förslag som är väl värda att genomföra som ett led i en sparstimulerande politik. Det gäller t.ex. förslagen att slopa löntagarfonderna och använda medlen för enskilt aktieägande, avskaffa dubbelbeskattningen av aktieutdelningar, slopa förmögenhetsskatter på arbetande kapital i familjeföretag och mildra arvs- och förmögenhetsskatten.

Enligt utskottets mening bör emellertid sparandet stimuleras enligt de riktlinjer som utskottet angivit baserade på utgiftsskattens principer. Vad utskottet anfört om åtgärder för stimulans av sparandet bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *sparstimulans och ökad aktiespridning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi115 yrkande 8, 1986/87:Fi217 yrkande 6, 1986/87:Fi703 yrkande 2, 1986/87:Fi706, 1986/87:Fi707 yrkande 2, 1986/87:Fi708 och 1986/87:Sf114 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

## 7. Mål för hushållssparandet (mom. 6)



Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den socialdemokratiska regeringen bedriver en politik som direkt motverkar ett ökat hushållssparande. Sedan 1982 har t.ex. ett flertal försämringar genomförts för enskilt aktiesparande. Under 1986 beslutade också den socialistiska riksdagsmajoriteten om en särskild pensionsskatt.

En ökad sparvilja förutsätter stabila spelregler så att människor vågar spara långsiktigt. Sparandet bör premieras – inte motverkas.

Enligt utskottets mening bör staten bedriva en aktiv politik för att stimulera enskilda människors ägande. Det bör ske genom sänkta marginalskatter, åtgärder för att dämpa inflationen och genom skattelättnader på produktivt sparande. Utskottet delar motionärernas uppfattning att målet bör vara att hushållen skall ha ett sparkapital som motsvarar årslönen för en industriarbetare. Detta ligger också i linje med regeringens aktuella strävanden. Med höjningen av maximigränsen för de samlade nettoinsättningarna i allemanssparandet till 60 000 kr. och med utnyttjande av sparavdraget kan två makar ha ett sparkapital som ungefär motsvarar årslönen för en industriarbetare utan att man behöver skatta för räntan. Utskottet anser att riksdagen, i enlighet med vad som anförs i motionerna Fi707 yrkande 1 och Fi708, bör uttala att målet för sparpolitiken skall vara att hushållen skall kunna ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare.

*dels* utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *mål för hushållssparandet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Fi707 yrkande 1 godkänner vad utskottet anfört om att målet för sparpolitiken skall vara att hushållen skall kunna ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare,

## 8. Mål för hushållssparandet (mom. 6, motiveringen)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ett mål för sparande inte endast bör avse hushållen utan det bör sättas in i ett samhällsekonomiskt sammanhang. Ett mål bör sättas för totala sparandet. Det bör sättas högt, gärna 1 % av BNP. För hushållssparandet bör ambitionen vara att nå en sparkvot på 10 % eller i vart fall återställa sparandet till 1970-talets nivå. Den viktigaste åtgärden för att stimulera sparandet är att föra en ekonomisk politik som begränsar inflationen så att avkastningen på det finansiella sparandet inte urholkas. En politik för tillväxt som ger höjda reallöner kombinerad med rättvis fördelning är en god

förutsättning för att sparandet skall öka. Det är också angeläget att sparandet ges stabila villkor.

Utskottet anser således att målen för sparandet bör sättas in i ett samhällsekonomiskt perspektiv och avstyrker därför motion Fi707.

## 9. Utredning om företagsanknutet sparande (mom. 7)

*Under förutsättning av bifall till reservation 5*

Lars Tobisson, Rune Rydén och Hugo Hegeland (alla m) anser att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

> 7. beträffande *utredning om företagsanknutet sparande*
> att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi704 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

## 10. Analys av ekonomisk-psykologiska effekter (mom. 8)

*Under förutsättning av bifall till reservation 5*

Lars Tobisson, Rune Rydén och Hugo Hegeland (alla m) anser att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

> 8. beträffande *analys av ekonomisk-psykologiska effekter*
> att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Fi713 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

## 11. Privata investeringskonton (mom. 9)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet har vid" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet får för egen del anföra följande. Det i motionerna föreslagna systemet med privata investeringskonton ger individerna möjlighet till ett sparande med uppskjuten beskattning. Därigenom är förslaget intressant eftersom det skattebefriar sparande och beskattar konsumtion. Systemet kan också byggas ut och användas för att stimulera investeringar i för såväl den enskilde som samhället angelägna ändamål.

De privata investeringskontona kan bidra till en kraftig ökning av sparandet. Detta är angeläget eftersom allemanssparandet trots stor uppslutning inte har resulterat i den ökning av hushållssparandet som man väntat sig. Hushållens sparkvot har de senaste fyra åren legat på den extremt låga nivån 0–1 %. Ett omfattande sparande inom den privata sektorn är enligt utskottets mening av stor betydelse för kapitalbildningen och därmed för den ekonomiska tillväxten.

Det bör framhållas att den tillfälliga minskningen av skatteintäkterna som förslaget övergångsvis ger upphov till motsvaras av en skattefordran.

Eftersom förslaget om privata investeringskonton är förenat med så uppenbara fördelar anser utskottet att det bör genomföras. Regeringen bör

ges i uppdrag att utarbeta ett konkret förslag avseende privata investeringskonton och snarast förelägga riksdagen detta. Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *privata investeringskonton*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi703 yrkande 1, 1986/87:Fi709, 1986/87:Sf115 yrkande 2 och 1986/87:Fi716 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om främjande av enskilt sparande genom inrättande av privata investeringskonton,

## 12. Bosparande (mom. 10)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "I samband" och på s. 17 slutar med "och Bo129" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns starka skäl för att genom premiering av bosparande göra denna sparform attraktiv för hushållen. Stimulanser till bosparande bör emellertid bygga på redan existerande "spara–låna till bostadssystem" hos banker och andra kreditinstitut. Kopplingen till allemanssparandet innebär endast ökat krångel. Det är en klar fördel både för sparare och banker om de medel som sparas får behållas av bankerna och kan användas för utlåning till bostadsändamål. Därmed skapas normala kundrelationer. En särskild premiering bör ske av bosparandet antingen genom att avkastningen upp till ett visst sparbelopp är skattefri eller genom en särskild sparpremie för medel som stått inne en viss tid. Till sparandet bör en viss lånerätt knytas vid bostadsköpet. Det finns, som utskottet ser det, inte anledning att begränsa dessa sparmöjligheter endast till ungdomar. Begränsningen bör i stället ligga i själva sparpremieringen. Enligt utskottets mening bör riksdagen hos regeringen begära ett förslag till utformning av ett system för bosparande i enlighet med de riktlinjer utskottet angivit.

*dels* utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Fi711, 1986/87:Fi712, 1986/87:Fi715, 1986/87:Bo112 yrkande 4, 1986/87:Bo129 yrkande 5, 1986/87:Bo:131 yrkande 4 och 1986/87:Bo:132 yrkande 7 hos regeringen begär förslag om nytt system för bosparande i enlighet med vad utskottet anfört,

## 13. Bosparande (mom. 10)

Kjell A. Mattsson och Rolf Kenneryd (båda c) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "I samband" och på s. 17 slutar med "privata investeringskontona" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är även viktigt att ungdomar genom egna insatser kan skaffa sig en bostad. Reella möjligheter måste skapas att genom långsiktigt sparande i kombination med bra lånemöjligheter förvärva bostadsrättslägenheter eller egna hem. En väg kan vara att t.ex. ge skattefrihet för ungdomarnas sparande i bank för bostäder, vilket blir en effekt om förslaget i motion Bo112 om privata investeringskonton genomförs.

Enligt utskottets mening bör riksdagen mot här angiven bakgrund av regeringen begära ett förslag om ett skattefritt bostadssparande för ungdomar i form av privata investeringskonton.

*dels* utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *bosparande*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Bo112 yrkande 4 och med anledning av motionerna 1986/87:Fi711, 1986/87:Fi712, 1986/87:Fi715, 1986/87:Bo129 yrkande 5, 1986/87:Bo131 yrkande 4 samt 1986/87:Bo132 yrkande 7 hos regeringen begär förslag om bosparande för ungdom i enlighet med vad utskottet anfört,

## 14. Bosättningslån (mom. 11)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

*dels* den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet vill" och på s. 18 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Ungdomar som har möjlighet att spara i allemanssparandet kan erhålla lån för bosättningslån eller för anskaffande av bostad (bosparlån). Det är enligt utskottet en bra form att underlätta för ungdomar att klara sin bosättning. Trots detta finns det grupper som, på grund av olika omständigheter, inte har möjlighet att spara. Därför borde enligt utskottet frågan om att återinföra bosättningslånen prövas på nytt. Bosättningskostnaden är i dag ofta så hög att det är nödvändigt att kunna fördela den över flera år. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Fi701 och Fi702 om återinförande av bosättningslån bör ges regeringen till känna.

*dels* utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bosättningslån*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Fi701 och 1986/87:Fi702 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Lars De Geer (fp) och Hugo Hegeland (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet vill" och på s. 18 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

På förslag av den dåvarande regeringen beslöt riksdagen år 1981 att den statliga bosättningslånegivningen skulle upphöra vid årsskiftet 1981-1982 (SoU 1981/82:19, rskr. 1981/82:72). Förslaget ingick i ett större samlat paket av ekonomisk-politiska åtgärder och utgjorde ett led i strävandena att begränsa budgetunderskottet. Det tillstyrktes av socialutskottet med hänvisning till att den sociala sektorn inte kan undantas då man skall överväga besparingsåtgärder på statsbudgeten. Socialutskottet accepterade mot denna bakgrund förslaget att bosättningslånegivningen skulle upphöra. Riksdagen följde utskottet.

Enligt finansutskottets mening har det inte framkommit något som gör det motiverat att i detta avseende inta en förändrad ståndpunkt. Dessutom har avregleringen på kreditmarknaden och avskaffandet av utlåningsregleringen underlättat möjligheterna att låna för bostads- och bosättningsändamål. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna Fi701 och Fi702.

# Särskilda yttranden

## 1. Allemanssparandet (mom. 1)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anför:

Undan för undan skapas förmåner för dem som har möjlighet att spara regelbundet. Ett hushållssparande innebär att viss konsumtion kan finansieras denna väg i stället för att lånefinansieras, vilket på sikt ytterligare förbättrar spararnas ekonomi, samtidigt som sämre bemedlade tvingas ut i fördyrande lånekonsumtion.

För att kunna öka hushållssparandet fordras därför åtgärder som gör att fler hushåll får möjlighet att spara en del av inkomsten. Den förda ekonomiska politiken inriktar sig dock mot att hålla tillbaka lönerna för de vanliga inkomsttagarna. Detta motverkar i längden det breda, allmänna hushållssparandet som är önskvärt, inte minst för att skapa viss trygghet i den enskildes ekonomi.

Spardelegationen skall nu utreda hushållssparandet. Jag förutsätter att utredningen inriktar sig mot att föreslå åtgärder som inte innebär ytterligare premiering av dem som har sparförmåga och som befäster och ökar de skillnader i levnadsförhållanden som redan i dag är för handen. Utredningen bör i stället se över hur ett allmänt sparande kan premieras även för låginkomsttagare med små ekonomiska resurser.

Vad det gäller sparandets roll i näringslivets kapitalförsörjning är det min uppfattning att företagen har medel för investeringar. En begränsning av utlandsinvesteringarna och åtgärder mot spekulativa inslag i ekonomin skulle främja näringslivets investeringar inom landet. Utskottets åsikt om att

sparandet i den svenska ekonomin bör ske främst genom en minskning av det statliga budgetunderskottet måste tillbakavisas. Ett statligt underskott som minskas genom minskade transfereringar inom den gemensamma sektorn kan få motsatta konsekvenser beroende på hur effekterna slår igenom i de enskilda hushållens ekonomi.

## 2. Privata investeringskonton (mom. 9)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anför:

Vi har en viss sympati för motionärernas förslag om privata investeringskonton och har därför i annat sammanhang förordat att frågan ytterligare utreds. Det är emellertid enligt vår mening inte möjligt att omedelbart införa sådana konton enligt motionärernas önskemål.

# Innehåll



Sammanfattning ..... 1
Inledning ..... 1
Propositionerna ..... 2
Motionerna ..... 4
Utskottet ..... 7
Utvecklingen av sparandet ..... 7
Hushållssparandet ..... 8
Allemanssparandet ..... 11
Vinstsparandet ..... 12
Sparfrämjande åtgärder ..... 12
Sparmål, ökad aktiespridning m.m. ..... 14
Sparstimulans och ökad aktiespridning ..... 14
Mål för hushållssparandet ..... 14
Utredning om ett företagsanknutet sparande ..... 15
Analys av de ekonomisk-psykologiska effekterna ..... 15
Privata investeringskonton ..... 15
Bosparande ..... 16
Bosättningslån ..... 17
Hemställan ..... 18

Reservationer
1. Allemanssparandet (mom. 1) (m, fp) ..... 19
2. Sparfrämjande åtgärder (mom. 3) (m, fp, c) ..... 20
3. Utredning om hushållssparandet (mom. 4) (c) ..... 20
4. Utredning om hushållssparandet (mom. 4, motivering) (m, fp) ..... 21
5. Sparstimulans och ökad aktiespridning (mom. 5) (m, fp) ..... 21
6. Sparstimulans och ökad aktiespridning (mom. 5) (c) ..... 23
7. Mål för hushållssparandet (mom. 6) (m, fp) ..... 24
8. Mål för hushållssparandet (mom. 6, motivering) (c) ..... 24
9. Utredning om företagsanknutet sparande (mom. 7) (m) ..... 25
10. Analys av ekonomisk-psykologiska effekter (mom. 8) (m) ..... 25
11. Privata investeringskonton (mom. 9) (c) ..... 25
12. Bosparandet (mom. 10) (m, fp) ..... 26
13. Bosparandet (mom. 10) (c) ..... 27
14. Bosättningslån (mom. 11) (vpk) ..... 27
15. Bosättningslån (mom. 11, motivering) (m, fp) ..... 28

Särskilda yttranden
1. Allemanssparandet (vpk) ..... 28
2. Privata investeringskonton (fp) ..... 29